

СТАНОВИЩЕ

от Мария Петрова Трифонова, доцент по направление 3.2. Психология,

д-р по психология; Департамент по психология, ИИНЧ, БАН

по конкурса за „доцент“ по професионално направление

3.2 Психология (Психология на развитието в детска и юношеска възраст), обявен в ДВ,
бр. 24 от 17.03.2023 г.

за нуждите на катедра „Обща, експериментална, развитийна и здравна психология“ към
Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

Основание за изготвяне на становището: заповед РД 38-178 / 21.4.2023 г. на Ректора на
СУ „Св. Климент Охридски“

Кандидат: гл. ас. Светлина Георгиева Колева, д-р по психология

1. ОБРАЗОВАНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА

Образованието и професионалната подготовка на Светлина Георгиева Колева съответстват на направлението на обявения конкурс. Тя получава бакалавърска степен по психология и магистърска степен по Детска и юношеска психология (диагностика и консултиране) в СУ „Св. Климент Охридски“ (2006 г.). През 2018 г. защитава докторат на тема „Трикомпонентен модел на психопатни личностни характеристики в юношеска възраст“ по професионално направление 3.2. Психология, Възрастова и педагогическа психология (Психология на развитието в детска и юношеска възраст). Започва работа в СУ „Св. Климент Охридски“ като хоноруван асистент, впоследствие като редовен асистент и главен асистент през 2018 г. към специалност Психология, Философски Факултет на СУ.

Предложеният в настоящия конкурс хабилитационен монографичен труд не повтаря представения за придобиване на образователната и научна степен "доктор", като последният също е издаден като самостоятелна монография.

С представените- дисертационен труд (А- 50 т.); хабилитационен труд (В-100 т.), публикации (Г-222,14т.) и цитати (Д- 70т.), кандидатът получава 442,14 точки при необходимост 400. С това тя е изпълнила минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“

2. ХАБИЛИТАЦИОНЕН ТРУД

Хабилитационният труд, представен от кандидата гл. ас. д-р Светлина Колева, е колективна монография със заглавие *Садистични наклонности в юношеска възраст. Част 1. Скали за оценка*. С.: Изток-Запад. ISBN:978-619-01-0719-4., създадена съвместно с проф. Пл. Калчев и публикувана през 2020.

Тематично трудът следва закономерно теоретичните въпроси и хипотези, които ученият поставя и изследва още от началото на своята научна дейност и които са свързани основно с проучване на социално негативни характеристики. Акцентът в хабилитационния труд е върху методологията на измерване на конструкта „садизъм“ и свързаните с него личностни характеристики посредством разработените скали за оценка, като в него е представен задълбочен анализ на различните му прояви- както на поведенческо, така и на субклинично ниво, в резултат на който се постига ясното отдиференциране от сходните конструкции.

С високото си научно и научно-приложно качество хабилитационният труд изпълнява всички изисквания за монография, с което са изпълнени изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“, чл. 105, (1).т. 3.

3. ПУБЛИКАЦИОННА ДЕЙНОСТ

В общия списък на всички публикации на гл. ас. Светлина Колева фигурират 22 заглавия, като за участието си в конкурса тя е избрала и представила осем от тях. Сред представените трудове са три монографии (две от които са в съавторство), една глава от колективна монография, една статия в нереферирано списание с научно рецензиране и три студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране.

Ядрото на научните търсения на гл. ас. Светлина Колева е природата на няколко социално негативни качества, разнообразните им прояви както на поведенческо, така и в модуса на субклинично ниво, траекторията на развитието им в юношеството, както и личностните детерминанти, които увеличават вероятността за изявата им в асоциално поведение.

Голяма част от научната дейност на гл. ас. Светлина Колева е съсредоточена върху адаптацията на множество скали, въпросници, както за измерване на садистичните наклонности в юношеска възраст и свързаните с тях личностни характеристики, така и тези, изследвани с Триархичната мярка за психопатна личност, с Личностния

въпросник за DSM-5- кратка форма, с Въпросника за проблемни личностни черти в детска възраст и др. Този процес не е самоцелен- в него намира проекция един задълбочен научен подход, който използва постигнатите с много прецизна методология измерения, за да разкрие конструктивната валидност на съответните скали, но освен това, постига и съществен принос в теоретичен план, като ориентира в сложната природа на изследваните феномени, отдиференцира ги при сложната им и комплексна взаимосвързаност.

Резултатът от тази дейност е, че предоставя на професионалната колегия един богат, добре подбран и прецизно апробиран инструментариум, който може да бъде прилаган в практиката. Освен това, за практиката е особено полезно разкриването на тези личностни детерминанти, които могат да провокират поведенческите прояви на садистичните наклонности в юношеска възраст.

Съдържанието на всички публикации (самостоятелни и в съавторство) са посветени на тематика, която е в областта на обявения конкурс.

Свидетелство за интереса на професионалната общност към трудовете на гл. ас. Светлина Г. Колева са представените цитиранията, от които 4 са цитирания в монографии с научно рецензиране и 6 цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране.

4. НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ И НАУЧНИ ПРИНОСИ

Проучването на природата на садистичните наклонности, както и на психопатните характеристики при юношите е важна изследователска задача, свързана с разкриването на многоликия им профил и развитийния им процес в контекста на жизнената перспектива и цели на личността през този възрастов период. В своите публикации гл. ас. Светлина Колева е изпълнила на много високо професионално ниво и компетентност своите изследователски цели, които позволяват да се открият детерминантите на садистичните наклонности при юношите. Вероятно веригата от детерминанти би могла да се продължи, но дори тези, върху които се е фокусирала Светлина Колева имат достатъчна обяснителна сила. В теоретичен план нейните трудове позволяват да се отговори на научните търсения за същността на изследваните конструкти, на трудните въпроси дали те могат да се разглеждат като единни, или съставени от отделни дименсии и др.

Теоретическият анализ на садистичните наклонности се основава на съвременните научни подходи в психологията към този феномен, като интересът е насочен към проявите на субклинично ниво и предполага ориентиране към една по-малко проучена група, а именно- неклиничната група от юноши. Той дава и един широк ракурс на развитиената траектория, като се разкрива епигенетичния характер на този процес.

Установените закономерности са както с научна, така и с приложна стойност, носеща определен обществено значим потенциал, осмислени в перспективата на ранната оценка и интервенция. В този контекст апробираният и новосъздаден инструментариум, притежаващ много добри психометрични свойства е особено полезен за постигане на тези практически цели и може да намери приложение в клиничната и консултативната практика.

Безспорно достойнство на трудовете са професионалният подход и широкият мащаб на проведените серия от емпирични изследвания и на последващия анализ, интерпретацията и обяснението на многопосочните резултати, както и синтезът на теоретична и емпирична информация.

5. ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Гл. ас. д-р Светлина Колева води семинарни занятия по „Психология на развитието в детско- юношеска възраст“ - магистърска програма „Детско- юношеска и училищна психология (диагностика и консултиране)“; Семинарни занятия по „Детска психология и педагогика“ – в програма за бакалавърска степен „Медицинска сестра“; а така също и лекции и семинарни занятия по „Интимни взаимоотношения“ в магистърска програма „Обща психология на английски език“.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Гл. ас. д-р Светлина Колева отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ и на правилника за неговото приложение в Софийски Университет „Св. Климент Охридски“.

Тя притежава богат изследователски опит, който намира отражение в системността и последователността на изследователските ѝ търсения, фокусирани върху задълбоченото проникване в проблематиката за садистичните наклонности в юношеството, в реализираните и подчинени на тази цел изследвания, в методологичната прецизност на проведените емпирични изследвания, в анализа и предложените обяснителни модели.

Нейните публикации отразяват задълбочена научно-изследователска дейност, водеща до значими научни и научно-приложни резултати със съществени приноси.

Въз основа на високите си оценки за академичната-научна и преподавателска дейност на кандидата подкрепям безусловно избирането ѝ за „доцент“ по професионално направление 3.2. Психология (Психология на развитието в детска и юношеска възраст) в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

9.08.2023 г.

Член на научното жури:

доц. д-р Мария Трифонова